

حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان و تأثیر آن بر امنیت استان سیستان و بلوچستان

احمد امیری گره گوابری^۱

تاریخ دریافت: ۹۱/۱۱/۲۵

تاریخ پذیرش: ۹۱/۱۲/۲۰

چکیده

هدف پژوهش حاضر شناسایی تأثیرات امنیتی القاعده بر استان سیستان و بلوچستان در سایه حضور در مرزهای ایران و پاکستان می‌باشد که به جهت شناسایی گروه‌های مسلحانه فرقه ای در محیط امنیت داخلی و رصد چالش‌های امنیتی در راستای کمک به مراکز امنیتی در برنامه‌ریزی و اقدام به موقع دلیل قانع کننده ای برای پژوهشگر در انجام این پژوهش می‌باشد.

روش و شیوه کار پژوهشی در پایان نامه حاضر به صورت توصیفی - تحلیلی از نوع پرسش‌نامه ای بسته با طیف لیکرت ۵ گانه و دارای جامعه آماری $n=30$ نفر از متخصصان حوزه امنیت می‌باشد. پرسش‌نامه در ۴ حوزه نظامی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی و برای هر حوزه ۱۰ سؤال تدوین شد که پس از جمع آوری پاسخ‌نامه‌های پرسش‌نامه در نهایت از طریق نرم افزار SPSS و آزمون t استیودنت نسبت به رد و تأیید فرضیات اقدام شد. سؤال اصلی پژوهش این است که آیا حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان بر امنیت استان سیستان و بلوچستان تأثیرگذار است؟ در پاسخ به سؤال فوق ۴ فرضیه حول میزان تأثیرات امنیتی القاعده در حوزه های نظامی، اقتصادی، فرهنگی اجتماعی و سیاسی تدوین شد که با توجه به خروجی پرسش‌نامه ۴ فرضیه یادشده مورد تأیید قرار گرفت. نتایج حاصل از پژوهش ضمن تأیید تأثیرات امنیتی القاعده در ۴ حوزه مذکور، بیانگر آن است که حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان بیشترین تأثیر را در حوزه فرهنگی اجتماعی با نمره اکتسابی ۱۱.۰۸ درصد و کمترین تأثیر را در حوزه نظامی با ۶۷.۷۵ درصد خواهد داشت.

کلید واژه‌ها: القاعده، امنیت، سیستان و بلوچستان، مرز.

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مطالعات دفاعی استراتژیک دانشگاه جامع امام حسین (ع).

مقدمه

مرزهای ایران و پاکستان از دیر باز به دلیل موقعیت خاص این منطقه با مشکلات امنیتی فراوانی مواجه بوده است که بعد از ظهور القاعده و انتخاب کشور پاکستان از سوی این شبکه به عنوان یکی از پایگاه‌ها و مراکز فعالیت آن‌ها، امنیت استان سیستان و بلوچستان تحت تأثیر فعالیت‌های این شبکه قرار گرفته و حضور شبکه القاعده به عنوان یکی از چالش‌های امنیتی این منطقه مطرح می‌باشد. از طرفی دیگر تهدیدهای خارجی با آسیب‌های داخلی رابطه مستقیم دارند؛ یعنی هر چه درجه آسیب پذیری بالاتر باشد، احتمال وجود تهدیدها نیز افزایش می‌یابد؛ این یک قاعده منطقی است. دشمن به نقطه-ای حمله می‌کند که احتمال می‌رود خسارت و صدمه در آن نقطه بالا باشد. (ره پیک ۱۳۸۷: ۱۰۹-۱۰۸) گرچه افراط‌گرایی مذهبی و القاعده از حالت یک اهرم راهبردی و موازنه ساز تحت کنترل غرب، خارج و به مانعی بزرگ بر سر راه اهداف امریکا و ناتو در منطقه تبدیل شده است، اما «مهندسی معکوس» آن از سوی غرب و دامن زدن به تحرکات فرقه گرایانه و تقویت تمایزهای قومی-نژادی و فرهنگی به نحوی که مسلمانان را از یکدیگر دور سازد و با یکدیگر درگیر کند، در این راستا قابل تصور است. احتمال دارد که امریکا و ناتو منازعه خود با القاعده را به جنگ درون تمدنی القاعده با طیف‌هایی از اسلام میانه رو اعم از سنی و شیعه تبدیل کنند. این تصور هم وجود دارد که جهان غرب تمایل چندانی به حذف کامل و سریع القاعده و جریان افراط‌گرایی اسلامی از صحنه معادلات منطقه جنوب و غرب آسیا ندارد، زیرا دستاویزی مقبول‌تر و موجه‌تر از افراط‌گرایی برای حضور دایم امریکا و ناتو در جغرافیای راهبردی مجاور چین، هند، روسیه و ایران متصور نیست. از طرفی دامن زدن به «سندرم تجزیه» از جمله اهدافی است که افراط‌گرایی و شبکه القاعده در جهان اسلام دنبال می‌کند. (جمالی ۱۳۹۰: ۱۷۷-۱۶۵) شناخت فراگیر و همه جانبه این پدیده برای ایران، کشورهای منطقه و محققان مسایل اسلام اهمیت فزاینده‌ای دارد. این شبکه در مقطعی در کنار طالبان قرار می‌گیرد و به عنوان یک خطر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران را در مرزهای شرقی دچار تنش می‌نماید و در مقطع دیگری دست به اقدام‌های فرامنطقه‌ای می‌زند و به یک بازیگر تأثیرگذار در تحولات منطقه و حتی جهانی تبدیل می‌شود و باید گفت خطر بالقوه این

شبکه در آینده برای صلح و ثبات منطقه وجود خواهد داشت^۱. (محمودیان و برزگر، ۱۳۹۰:

(۱۷)

بیان مسأله

یکی از شاخص‌های مختصات امنیتی عمق استراتژیک خارجی جمهوری اسلامی ایران، افزایش منازعات مسلحانه فرقه‌ای و گروه‌های تروریستی است، به طوری که برخی گروه‌های وهابی و سلفی با سازماندهی تشکلهای سیاسی- نظامی سلفی به صورت مستقیم در «ترتیبات امنیتی منطقه‌ای» وارد شده‌اند که بیشتر از ابزار و شیوه‌های مبارزاتی غیر قانونی مانند عملیات‌های انتحاری، بمب گذاری، گروگان‌گیری، قتل، سربردن و پخش آن در اینترنت استفاده می‌کنند از طرفی تحقق حداکثری سیاست‌های دفاعی برنامه پنجم توسعه، سند چشم انداز و تضمین ضرایب امنیتی به‌ویژه در استان‌های مرزی، مستلزم شناسایی گروه‌های مسلحانه فرقه‌ای در محیط امنیت داخلی و خارجی [و آسیب شناسی شطرنجی چینش سازمان‌های تروریستی به‌ویژه گروه‌های نزدیک به القاعده در لایه‌های امنیتی جمهوری اسلامی ایران] می‌باشد تا مقدمه مهار سناریوهای چالش‌زا را فراهم نماییم. (دلاورپور اقدم، ۱۳۸۸) تهدیدهایی چون مهاجرت‌های غیرقانونی، قاچاق مواد مخدر و تسلیحات، جنایات سازمان یافته، ورود کالاهای ممنوعه، ناامنی نواحی مرزی و حمله به پاسگاه‌های مرزبانی و غیره در کنار تحركات قومی- مذهبی به ویژه پس از جنگ افغانستان امنیت استان سیستان و بلوچستان را به مخاطره انداخته است. از این بابت نگرانی جدی وجود دارد که این گونه تحركات قومی- مذهبی با طالبان و القاعده پیوندهایی داشته باشند. شبکه القاعده به‌عنوان یک پدیده نو ظهور توجه تعداد زیادی از کشورهای جهان را به خود معطوف کرده است. پیگیری و شناخت این پدیده از نقطه نظر منافع و امنیت ملی برای ایران حایز اهمیت می‌باشد، چرا که شبکه القاعده در مقطعی براساس ایدئولوژی افراطی مشترک با طالبان افغانستان،

^۱ - تحولات سوریه نمونه بارز این ادعا می‌باشد. هم اکنون شبکه القاعده با تحریک و کمک مالی عربستان، قطر و ترکیه و با حمایت سیاسی و بازیگردانی امریکا برای مقابله با نفوذ ایران در سوریه و ساقط کردن مقاومت در سوریه به عنوان یک کشور دوست و هم پیمان فعالیت می‌کند.

مرزهای شرقی را با خطر امنیتی مواجه ساخت و هم اکنون نیز با توسل به اعتقاد وهابی‌گری، ریختن خون شیعیان را مباح و بلکه واجب می‌داند. ظهور این گروه‌ها در مرزهای شرقی کشور، زنگ خطری برای ایران بود که با اقتدار نیروهای نظامی، چنین مشکلی هرگز به تهدید امنیتی مبدل نگردید. اما به هر حال محیط امنیتی را تحت تأثیر قرار داده است. (امانیا، ۱۳۸۲: ۲۲۰) امکان طرح مجدد مطالبات قومی، مذهبی در استان سیستان و بلوچستان، افزایش تحرکات فرقه‌ای از سوی وهابیت و نیز نیروهای القاعده از خاک پاکستان، از جمله تهدیدهایی است که از همجواری با کشورهای افغانستان و پاکستان برای ایران امکان ظهور و بروز دارد. (دهشیری، ۱۳۸۸: ۴۴۵) از طرفی دیگر جنبش‌های جدایی طلب بلوچ به لحاظ پیوندهای مذهبی و قومی با طالبان و القاعده و حمایت خارجی‌ها از این تحرکات؛ تهدیدی جدی علیه امنیت داخلی، حاکمیت ملی ایران و امنیت مرزهای شرقی کشور محسوب می‌شوند. ناامنی‌های به وجود آمده در چند سال اخیر در مرزهای شرقی ایران ایجاب می‌کند که به مسایل و تحولات این منطقه پس از تحولات ۱۱ سپتامبر بیشتر توجه شود. بدین ترتیب سؤالی که پژوهش حاضر در پی پاسخ‌گویی به آن می‌باشد این است که با توجه به پیشینه یاد شده حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان چه تأثیری بر امنیت استان سیستان و بلوچستان دارد؟

همچنین اهمیت پژوهش حاضر از این حیث مضاعف خواهد شد که با شناسایی هر چه بیشتر گروه‌های مسلحانه فرقه‌ای در محیط امنیت داخلی و خارجی و چالش‌های امنیتی محیط داخلی و پیرامونی، ضمن کمک پژوهشی به تحقق حداکثری سیاست‌های دفاعی برنامه پنجم توسعه باعث می‌شود تا مسئولان امر با نگاهی عالمانه‌تر و موشکافانه‌تر نسبت به محیط امنیتی مورد تحقیق برنامه‌ریزی و اقدام پیشگیرانه و به موقع داشته باشند.

هدف اصلی این پژوهش شناسایی تأثیرات امنیتی القاعده در سایه حضور در مرزهای ایران و پاکستان بر استان سیستان و بلوچستان خواهد بود که ضمن واکاوی تأثیرات در حوزه‌های اقتصادی، سیاسی، نظامی، فرهنگی و اجتماعی، به دنبال آن خواهیم بود که ضمن شناسایی آسیب پذیرترین حوزه در برابر چالش‌های امنیتی شبکه القاعده، مؤلفه‌های آن را نیز مورد بررسی قرار دهیم.

سؤال تحقیق

حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان چه تأثیری بر امنیت استان سیستان بلوچستان دارد؟

فرضیه تحقیق

به نظر می‌رسد حضور شبکه‌های وابسته به القاعده در مرزهای ایران و پاکستان می‌تواند امنیت استان سیستان و بلوچستان را در حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، نظامی و سیاسی با چالش مواجه نماید.

نوع و روش تحقیق

نوع تحقیق کاربردی و توسعه‌ای و روش تحقیق ما توصیفی-تحلیلی می‌باشد با این وصف که ابتدا از طریق مصاحبه میدانی و منابع کتابخانه‌ای (اسنادی) اطلاعات لازم و مربوط به متغیرهای تحقیق و گویه‌های مورد مطالعه گردآوری و سپس به استناد این اطلاعات پرسش‌نامه‌ای تدوین شد که با تکمیل سؤالات پرسش‌نامه از سوی کارشناسان و استادان، اطلاعات مربوط جمع آوری و به منظور اثبات و یا رد فرضیات از طریق آزمون t استیودنت در نرم افزار spss مورد تحلیل قرار گرفت.

محیط و جامعه نمونه تحقیق

در انتخاب جامعه آماری به جهت تخصصی بودن موضوع لازم بود نگاه و توجه پژوهشگر به سمت اساتید، کارشناسان و نخبگان درگیر با مسایل امنیتی که در مراکز، دانشکده‌ها و پژوهشکده‌های نظامی و امنیتی مشغول هستند؛ باشد. بدین ترتیب با کمک استاد راهنما جامعه نمونه شامل ۴۰ نفر از: سازمان اطلاعات سپاه؛ پژوهشکده اندیشه سازان نور؛ دانشکده پیامبر اعظم (ص)؛ دانشکده دافوس؛ دانشکده فرهنگی و اجتماعی؛ وزارت امور خارجه؛ وزارت کشور؛ اطلاعات سپاه و ناجا در استان سیستان و بلوچستان انتخاب شد که پس از توزیع پرسش‌نامه تعداد ۳۰ نسخه پرسش‌نامه تکمیل شده از جامعه منتخب دریافت شد.

ادبیات و مبانی نظری تحقیق

القاعده

القاعده سازمانی متشکل از شبکه‌های تروریستی، در لغت به معنای «پایگاه» (پایگاهی برای جهاد) می‌باشد. این تشکیلات بزرگ‌ترین بازیگر غیر دولتی صحنه روابط بین-الملل به ویژه بعد از حوادث ۱۱ سپتامبر می‌باشد و در نزد غربی‌ها به‌عنوان سمبل «تروریسم» و «بنیادگرایی اسلامی» شناخته می‌شود. القاعده سازمانی واحد با رهبری واحد نیست، بلکه یک ایدئولوژی یا مجموعه‌ای از ارزش‌هاست. (عبدالله‌خانی، ۱۳۸۸: ۱۸۳-۱۸۲)

امنیت

در واژگان علوم سیاسی «امنیت» را به معنای تضمین ایمنی؛ یعنی قراردادهای تنظیمی سیاسی برای کاهش احتمال بروز جنگ، برقراری مذاکره به جای محاربه، مصونیت از تعرض و تصرف اجباری و وجود اطمینان به سلامت جان و مال و ناموس تعریف کرده‌اند. (امانیا، ۱۳۸۲: ۲۱۲)

«امنیت، وضعیتی است که در آن بین خواسته‌ها و داشته‌های بازیگر، نسبتی متعادل وجود دارد؛ به گونه‌ای که نزد اعضای آن واحد سیاسی، تولید رضایت می‌نماید».

(افتخاری، ۱۳۸۵: ۳۰)

امنیت غالباً بر حسب روابط قدرت میان دولت‌ها و حتی به نحو مشخص‌تر به‌عنوان دفاع نظامی در برابر تهدیدهای خارجی مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است. با این حال برای بسیاری از کشورها، امنیت پدیده‌ای به مراتب پیچیده‌تر است. برای کشورهایی که گرفتار توسعه نیافتگی زیربنایی (اقتصادی، شکاف‌های نژادی) اجتماعی و سیستم‌های بی‌ثبات سیاسی هستند، طیف گسترده‌ای از مسایل می‌تواند زاینده تهدید امنیتی باشد [که این مسایل می‌تواند در ابعاد سیاسی، نظامی، فرهنگی و اجتماعی و نظامی بروز نماید]. (بایوردی، ۱۳۸۸: ۱۷۴)

مرز

مرز یک کشور با تعیین حدود و تأمین امنیت مرتبط است. مرز مفهومی است که موجودیت یک سرزمین سیاسی یا یک کشور و خط پیرامونی جدا کننده آن از دیگر

حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان و تأثیر آن بر امنیت استان سیستان و بلوچستان

سرزمین‌های سیاسی را می‌رساند. (مجتهد زاده، ۱۳۸۵: ۳۱) در واقع ابعاد حاکمیت یک واحد سیاسی دیگر را مرز تعیین می‌کند. مرزها، هم تعیین کننده حدود قلمرو و حاکمیت یک دولت یا نظام سیاسی بوده و کشورها و دولت‌ها را از یکدیگر جدا و متمایز می‌کنند و هم، دارای کارکردهای امنیتی، اجتماعی، اقتصادی، ارتباطی، سیاسی و فرهنگی هستند. (اخباری و عبدی، ۱۳۸۶: ۷) مرزهای کنترل شده، حاکمیت دولت را در تمامی قلمرو آن کشور تثبیت می‌کند و هرگونه ضعفی در مرزها موجب وارد شدن خدشه بر حاکمیت کشور و در نهایت، موجب تضعیف حاکمیت دولت می‌شود. یکی از ارزش‌های اساسی و پایه‌ای که نقش اساسی در تأمین امنیت ایفا می‌کند، حراست از مرزها، تمامیت ارضی و امنیت مرزها است، چرا که مرزهای هر کشور، حافظ امنیت و استقلال یک نظام سیاسی است. (خلیلی و دیگران، ۱۳۹۰: ۸۸)

مرز ایران و پاکستان

مرز مشترک ایران و پاکستان بر اساس قراردادهای منعقد شده و یادداشت‌هایی که پیش از این بین دولت ایران و دولت انگلستان مبادله شد، مشخص شده است. عملیات مرزبندی هم بر اساس قراردادی که بین دولت ایران و دولت پاکستان در هفدهم بهمن ۱۳۳۶ به امضا رسید، تعیین و نهایی شده است. به منظور تنظیم مناسبات در مناطق مرزی، نحوه کنترل و امنیت مرز و حوادثی که در مناطق مرزی رخ می‌دهند در سی‌ام مرداد ۱۳۳۹ قرارداد مربوط به انتظامات مرزی بین ایران و پاکستان منعقد شد. لازم به یادآوری است یک سال قبل از آن هم در فروردین سال ۱۳۳۸ عهدنامه استرداد مجرمان بین دو طرف بسته شد. طول مرز مشترک ایران و پاکستان در کل ۹۷۸ کیلومتر - ۷۵۱ کیلومتر مرز خشکی و ۲۲۷ کیلومتر مرز آبی (رودخانه) - است. رودخانه‌های مرزی عبارتند از: رود تلخاب به طول ۹۳ کیلومتر، رود نهنگ به طول ۱۲۳ کیلومتر و رود ماشکیل به طول ۱۱ کیلومتر. در تمام طول این مرز به طور کلی ۳۱۱ علامت مرزی مشترکاً از سوی دو طرف نصب شده است. مرز ایران و پاکستان که حدود یک چهارم آن آبی بوده، به تمامی با ایالت بلوچستان پاکستان مشترک است. (قلی زاده، ۱۳۸۸: ۳۰)

سیستان و بلوچستان

استان سیستان و بلوچستان با وسعتی حدود ۱۸۷۵۰۲ کیلومتر مربع معادل ۱/۵ درصد مساحت کشور را به خود اختصاص داده است. این استان با جمعیت ۲/۴۰۵/۷۴۲ نفر در جنوب شرقی ایران و در مختصات جغرافیایی ۲۵ درجه و ۳ دقیقه تا ۳۱ درجه و ۲۹ دقیقه عرض شمالی و ۵۸ درجه و ۴۹ دقیقه تا ۶۳ درجه و ۲۰ دقیقه طول شرقی واقع شده است. این استان پهناور در سمت شرق با کشور پاکستان و افغانستان مرز مشترک دارد؛ در قسمت جنوب با دریای عمان بیش از ۲۰۰ کیلومتر مرز آبی دارد و از قسمت شمال و شمال غرب با استان خراسان به طول ۱۹۰ کیلومتر و در قسمت غرب با استان کرمان به طول ۵۸۰ کیلومتر و با استان هرمزگان به طول ۱۶۵ کیلومتر همجوار است. این استان از دو ناحیه سیستان و بلوچستان تشکیل یافته است که از لحاظ طبیعی با یکدیگر کاملاً متفاوتند. ناحیه سیستان ۸/۱۱۷ کیلومتر مربع، در قسمت شمالی این استان قرار دارد و حوزه مسطح و مسدودی است که از آبرفت‌های دلتای قدیمی و فعلی رود هیرمند تشکیل شده است. ناحیه بلوچستان به مساحت ۱۷۹/۳۸۵ کیلومتر مربع منطقه وسیع کوهستانی است که حد شمالی آن کویر لوت و حد جنوبی آن دریای عمان است. (استانداری سیستان و بلوچستان ۱۳۹۰) پیوندهای قومی، قبیله‌ای میان مردم ساکن در مرزهای این استان با مردم پاکستان و افغانستان منجر به خیزش‌های جدایی خواهانه و مسلحانه قومی، حرکت‌های چریکی و جنگ‌های جهادی شده است. (ابراهیم زاده، ۱۳۸۹: ۱۴۱)

استان سیستان و بلوچستان ۱۲۵۰ کیلومتر مرز مشترک با کشورهای پاکستان و افغانستان دارد. در چند سال اخیر این بخش از مرزهای ایران در همسایگی با ناامن‌ترین بخش‌های پاکستان قرار داشته و شاهد ناامنی‌هایی بوده که طبعاً برخاسته از همان اندیشه‌ها و کنش‌هایی است که در تضاد با آموزه‌های تشیع و حاکمیت سیاسی ایران و به‌ویژه امنیت استان قرار دارند. (کاویانی، ۱۳۹۰: ۲۰۱)

نظریه پرخاشگری ناشی از محرومیت

نظریه پرخاشگری ناشی از محرومیت یک نظریه روان شناختی است که در سال ۱۹۳۹ از سوی «جان دولارد» و «نیل میلر» ارائه شد و بعداً توسط «میلر» و «راجر بارکر» در سال ۱۹۴۱ و «لئونارد برکویتز» در سال ۱۹۶۹ توسعه پیدا کرد. بر مبنای فرضیه دولارد و میلر، ناکامی انسان‌ها در کسب یک هدف مطلوب و مورد انتظار اغلب منجر

به بروز رفتار پرخاشگرانه می‌شود. یعنی وقتی که انسانی از دستیابی به خواسته‌اش محروم بماند، ممکن است به صورت پرخاشگرانه و تهاجمی واکنش نشان دهد. دلار و میلر که آرای خود را در سال ۱۹۳۹ در کتاب «پرخاشگری و محرومیت» منتشر ساختند، عقیده داشتند وقوع پرخاشگری دال بر وجود محرومیت است. محرومیت محرک‌هایی را ایجاد می‌کند که انواع مختلفی از پاسخ‌ها را به دنبال دارند و یکی از این محرک‌ها موجب پرخاشگری می‌شود. بر اساس نظریه یاد شده هرگاه یک احساس ناخوشایند درونی مانند نگرانی، خشم و درد با یک محرک بیرونی مناسب همراه و به وسیله آن تقویت شود، فرد احتمالاً به واکنش پرخاشگرانه و تهاجمی مبادرت خواهد ورزید. (سعیدی، ۱۳۹۰: ۶۰)

مبانی فکری گروه‌های تروریستی القاعده (سلفی‌گری و وهابیت)

ریشه اصلی القاعده از فرقه ساختگی و انگلیسی وهابیت می‌باشد. جاسون برک، نویسنده انگلیسی در کتاب خود به نام القاعده: داستان واقعی اسلام رادیکال می‌نویسد: «استاد همه متفکرین رادیکال معاصر که اسامه بن لادن رهبر القاعده و سایر اسلام‌گرایان بدان استناد می‌جویند در اندیشمند قرن چهاردهم میلادی (هفتم هجری) یعنی ابن تیمیه قرار دارد و چنین به نظر می‌رسد که وی پدر روحی فعالان سنی رادیکال مدرن به حساب می‌آید. عبدالوهاب پیرو آموزه‌های ابن تیمیه است، با این تفاوت که فقط اصول عملی را به اصول تئوری آن اضافه نمود.» (محمودیان و برزگر، ۱۳۹۰: ۱۳۰-۱۱۶) موارد زیر از اعتقادات وهابیون می‌باشد:

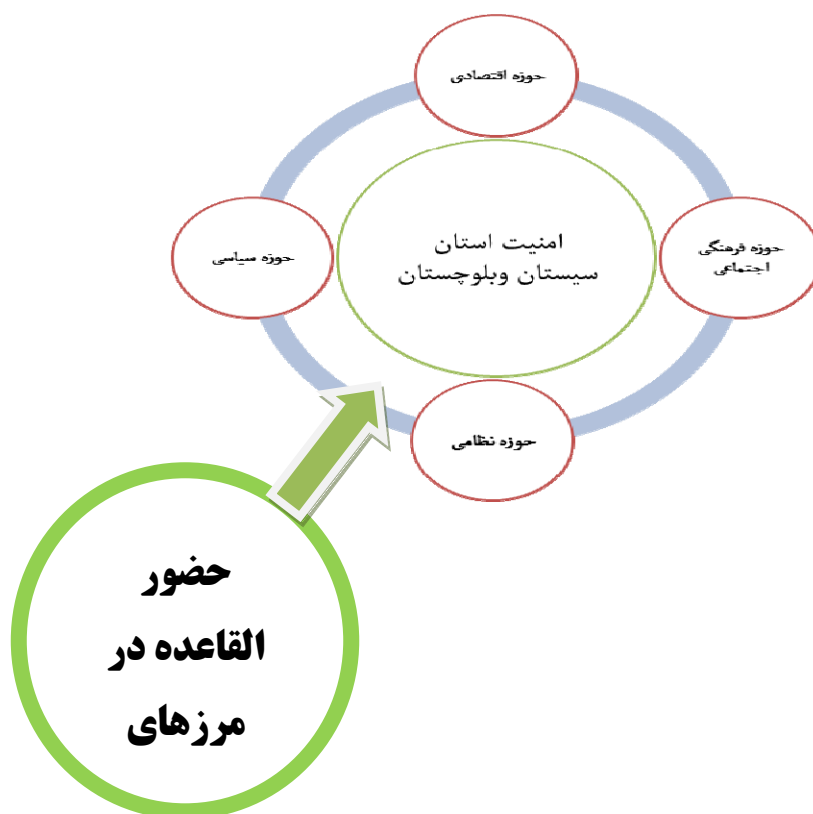
- تخریب قبور به بهانه این که زیارت آن شرک است؛
- شیعه ستیزی (اعتقاد به اجرای این اصل را اکنون در قرن بیست و یکم در اندیشه‌ها و عملکرد القاعده به وضوح می‌توان یافت)؛
- خرد ستیزی و ظاهر پرستی افراطی تحت عنوان عمل به سنت؛
- تمسک افراطی به اندیشه‌های گذشتگان تحت عنوان پیرو از سلف صالح؛
- اتکا به ظاهر آیات و قایل نبودن به تأویل و تفسیر آن؛
- وسعت دادن دایره کفر و ایمان به نحوی که مرتکب گناه را اگر توبه نکند، کافر قلمداد می‌کنند؛
- جمود و عدم درک روح زمان؛

• ظاهر پرستی، قشر‌گویی، مطلق بینی.

علاوه بر وهابیت، سلفیه نیز بر مبانی فکری القاعده اثر گذار بوده است. اساس فکری سلفی‌ها مبتنی بر فهم آن‌ها از واقعیت موجود است. سلفیه کسانی هستند که خود را از نظر تبعیت مطلق از قرآن و حدیث پیرو سلف صالح می‌دانند. سلف صالح عبارتند از سه نسل اول مسلمانان یعنی صحابه، تابعین و تابعین تابعین. سلفیه می‌گوید خواستار بیان عقاید اسلامی به همان نحوی است که در عصر صحابه و تابعین بوده است و اعتقادی به دلایل غیر نص قرآن ندارد. سلفیه با برداشت سطحی از قرآن ورود تفسیر و فقه، از یک سو تعدد و تکثر در ادیان و مذاهب را رد می‌کند و نسبت به پیروان دیگر ادیان و مذاهب اسلامی خصومت می‌ورزد و از سویی در اشاعه تفکرات خود قایل به تحمیل و جنگ افروزی است و بر نقش جهاد در پیشبرد اهداف مذهبی و سیاسی خود تأکید می‌ورزد. دو نوع سلف‌گرایی سنتی و انقلابی وجود دارد. سلف‌گرایی سنتی همان چیزی است که دولت فعلی سعودی با تلفیق ایدئولوژی وهابی در پی توسعه و نشر آن در جهان اهل تسنن است و رهبری القاعده نیز در همین بستر سلف‌گرایی خشک و متعصب رشد کرده است. اما نوع انقلابی سلف‌گرایی را باید در اندیشه‌های ابوعلاء المودودی، سیدقطب، سیدجمال‌الدین اسدآبادی و آموزه‌های دو گروه الجهاد و جماعت اسلامی مصر (که بعداً الگوی رفتاری القاعده شدند و رهبری القاعده بیشترین تأثیر فکری را از گروه‌های سلف‌گرای افراطی مصری داشته است) دید. (محمودیان و برزگر، ۱۳۹۰: ۱۲۴-۱۲۲) بر اساس آموزه‌های القاعده دشمنان اسلام سه گروه هستند: کافران، مشرکان و منافقان. منظور از کافران، مسیحیان و یهودیان و در رأس آن‌ها امریکایی‌ها قرار دارند، که از آن‌ها به عنوان دشمنان صلیبی یاد می‌کنند و مشرکان را شیعیان می‌دانند، چون به زعم نادرست خویش، معتقدند شیعیان با احترام به قبور پیامبر (ص) و ائمه برای خدا شریک قرار داده‌اند! منافقان را پیروان اهل سنت که مخالف با مرام و مسلک ایشان در جهان اسلام هستند، قلمداد می‌کنند. (وصالی مزین، ۱۳۸۶: ۳۰)

مدل مفهومی تحقیق

در پژوهش حاضر فرض بر این است که حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان می‌تواند امنیت استان سیستان و بلوچستان را در چهارحوزه طبق مدل زیر دچار چالش نماید.

تجزیه و تحلیل و توصیف یافته‌های تحقیق

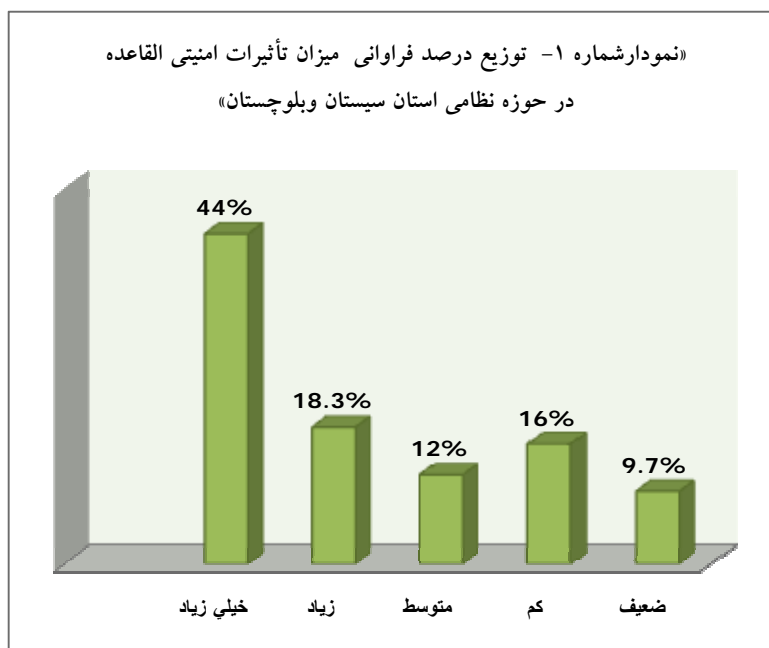
به منظور تجزیه و تحلیل توصیفی یافته‌ها از نمودار ستونی و جدول فراوانی استفاده شده است. همچنین با کمک آزمون t استیودنت به اثبات و یا رد فرضیه‌ها پرداخته‌ایم. سیمای پاسخ دهندگان: ۸۷ درصد پاسخ دهندگان دارای مدرک دکتری ۱۳ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد بوده‌اند. از این تعداد ۶۷ درصد دارای مشاغل نظامی و یا عضو هیأت علمی دانشکده‌های نظامی می‌باشند و ۲۳ درصد دارای مشاغل غیر نظامی می‌باشند همچنین ۲۵ درصد به هیچ کدام از سؤالات پاسخ نداده‌اند.

یافته‌های تحقیق

سؤال: آیا حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان بر امنیت استان سیستان و بلوچستان تأثیرگذار است و اگر تأثیرگذار است میزان تأثیر امنیتی آن در حوزه‌های نظامی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی و سیاسی در چه حدی است؟
فرضیه: به نظر می‌رسد حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان می‌تواند امنیت استان سیستان و بلوچستان را در حوزه‌های نظامی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی با چالش مواجه نماید.

حوزه نظامی

نمودار شماره (۱)

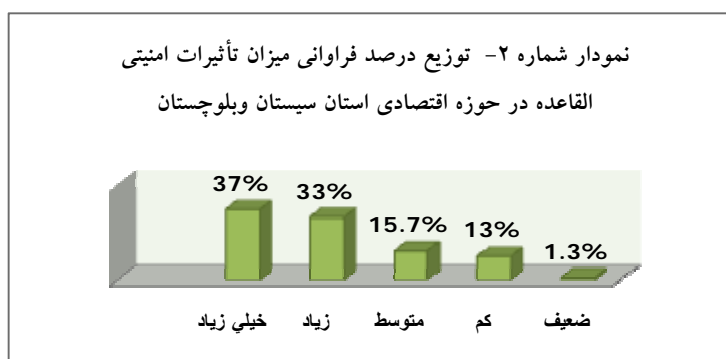
حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان و تأثیر آن بر امنیت استان سیستان و بلوچستان

جدول شماره (۱)

ردیف	«شاخصه‌های تأثیر پذیر از حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان در حوزه نظامی استان سیستان و بلوچستان»؛	درصد میانگین
۱	خیزش‌های جدایی خواهانه و مسلحانه قومی در سایه حضور سازمان‌های مسلحانه فرقه ای و عملیات انتحاری در مرزهای استان؛	٪۸۲
۲	جنگ نیابتی از سوی غرب علیه جهان اسلام و تأمین فرصت برای غرب در جبهه جنوب شرق؛	٪۳۲
۳	ایجاد خوف و وحشت در استان با اقداماتی مانند راهبندان و ناامنی در جاده‌ها، شیعه کشی و تهدید شیعیان؛	٪۸۲
۴	دستیابی و ورود سلاح‌های هسته‌ای قابل حمل از خاک پاکستان جهت عملیات در استان؛	٪۱۸
۵	تلاش در راستای ایجاد منازعه پایدار و ناامنی و راه اندازی جنگ فرقه‌ای در خاک ایران و مرزهای ایران و پاکستان؛	٪۸۷
۶	یارگیری، آموزش و جذب جاسوس از بین طلبه‌های سنی – وهابی استان؛	٪۹۵
۷	افزایش قاچاق سلاح به عنوان یکی از منابع درآمدی شبکه‌های وابسته به القاعده؛	٪۹۲
۸	حضور قدرت‌های فرامنطقه‌ای در مرزها و تأسیس پایگاه نظامی در جوار استان به بهانه مقابله با گروه‌های تروریستی؛	٪۲۹
۹	گروگانگیری پرسنل مرزبانی و حملات انتحاری به ستون کشی‌های ناجا و تشکیک در اذهان عمومی نسبت به توان نیروهای نظامی؛	٪۷۷
۱۰	آموزش و جذب داوطلبان انتحار کننده از بین طلبه‌های سنی – وهابی استان.	٪۸۲
	میانگین کل نمره اکتسابی در حوزه مربوطه	٪۶۸

حوزه اقتصادی

نمودار شماره (۲)

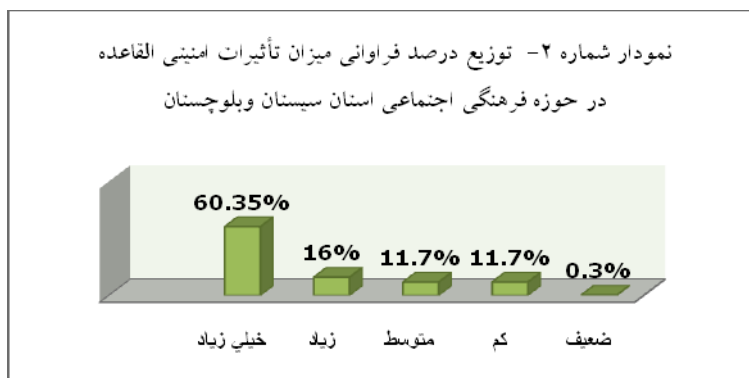
جدول شماره (۲)

ردیف	«شاخصه‌های تأثیر پذیر از حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان در حوزه اقتصادی استان سیستان و بلوچستان»؛	درصد میانگین
۱	آسیب به خطوط انتقال برق و آب و خرابکاری در خطوط انتقال انرژی از ایران به هند و پاکستان؛	٪۸۳
۲	ایجاد ناامنی در مراکز اقتصادی استان (شیلات و...)	٪۷۳
۳	گروگان گیری و باج گیری از تجار و بازرگانان و فعالان اقتصادی؛	٪۷۶
۴	ناامنی در مسیرهای ترانزیتی کالا؛	٪۸۷
۵	افزایش قاچاق کالاهای ممنوعه و مواد مخدر به عنوان یکی از منابع درآمدی شبکه-های وابسته به القاعده؛	٪۸۶
۶	سرقت مسلحانه از بانک‌ها؛	٪۷۷
۷	ایجاد ناامنی در مناطق توریست پذیر استان و مناطقی مانند چابهار و ارایه تصویری ناامن از منطقه؛	٪۶۷
۸	حمله به نفتکش‌ها در دریای عمان از خاک سیستان و بلوچستان؛	٪۲۷
۹	سازماندهی مهاجرت‌های غیرقانونی و دامن زدن به معضل بیکاری در استان؛	٪۸۷
۱۰	پولشویی و ورود و خروج غیر قانونی ارز و جذب سرمایه در جهت تولید غیر مولد.	٪۶۵
	میانگین کل نمره اکتسابی در حوزه مربوطه	٪۷۳

حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان و تأثیر آن بر امنیت استان سیستان و بلوچستان

حوزه فرهنگی و اجتماعی

نمودار شماره (۳)

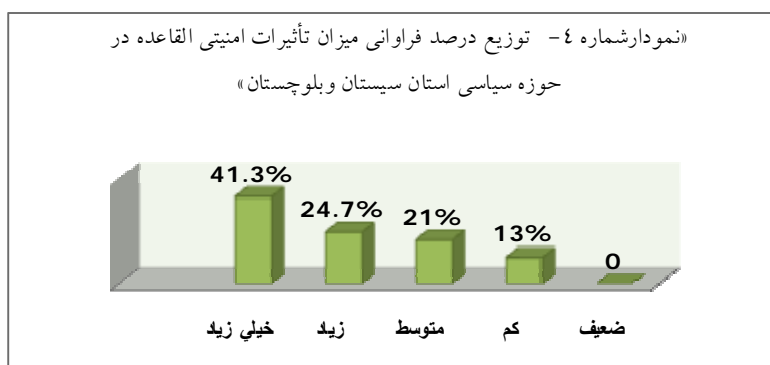

جدول شماره (۳)

ردیف	«شاخصه های تأثیر پذیر از حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان در حوزه فرهنگی اجتماعی استان سیستان و بلوچستان»	درصد میانگین
۱	ایجاد و گسترش سازمان های وهابی مسلک و NGO های همسو با تفکرات وهابیت در استان؛	۹۲٪
۲	افزایش روز افزون مدارس مذهبی سلفی پروری؛	۹۵٪
۳	تحریکات و منازعات فرقه ای از خاک پاکستان؛	۷۰٪
۴	افزایش طرح مطالبات قومی، مذهبی و ملی گرایی بلوچ در استان؛	۹۲٪
۵	تبدیل فرآیند ملیت گرایی قومی به مذهبی؛	۹۹٪
۶	بر هم زدن ترکیب جمعیتی استان از شیعه به سنی به منظور توسعه منطقه نفوذ و ایجاد مأمن برای القاعده؛	۸۲٪
۷	قابلیت ارتباط با سنی های تند رو در مناطق سنی نشین و مناطق مرزی ایران از طریق استان سیستان و بلوچستان؛	۹۳٪
۸	حضور اتباع بیگانه در استان و عواقب ناشی از آن؛	۸۶٪
۹	تبدیل شدن القاعده به جریانی عامه پسند برای برخی افراد ناآگاه و تبدیل به یک جریان همه گیر؛	۳۰٪
۱۰	ترویج اعتیاد در بین عامه مردم استان در راستای منافع شبکه القاعده؛	۷۱٪
	میانگین کل نمره اکتسابی در حوزه مربوطه	۸۱٪

حوزه سیاسی

نمودار شماره (۴)

جدول شماره (۴)

ردیف	«شاخصه‌های تأثیر پذیراز حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان در حوزه سیاسی استان سیستان و بلوچستان»	میانگین درصد
۱	ایجاد بهانه و فرصت برای مداخلات غرب در تحولات جمهوری اسلامی ایران (بهره برداری معکوس از القاعده)؛	۷۲٪
۲	چالش‌های قومی شیعه و سنی و اجرای پروژه مشترک امریکایی - القاعده‌ای «بلوچستان آزاد»؛	۹۹٪
۳	نفوذ و ترویج وهابیت در ساختار سیاسی استان؛	۷۶٪
۴	تهییج و فعال سازی شکاف با حکومت مرکزی و اقوام شیعه؛	۸۰٪
۵	ترور شخصیت‌های مذهبی و سیاسی به جهت تضعیف سیستم سیاسی استان؛	۵۶٪
۶	ایجاد بستر برای جولان و خرابکاری سازمان‌ها و گروه‌های معاند نظام جمهوری اسلامی ایران؛	۴۸٪
۷	افزایش حمایت غرب و قدرت‌های خارجی از تمایلات واگرایانه در درون بلوچ‌های ایران؛	۴۸٪
۸	واگرایی اهل سنت از دولت مرکزی وهم‌گرایی به آن سوی مرز؛	۹۰٪
۹	یارگیری نهادهای جاسوسی مخالف نظام از پیروان فرقه ضاله وهابیت؛	۸۷٪
۱۰	افزایش پتانسیل شکل‌گیری گروهک‌های تروریستی ضد شیعی نزدیک به فرقه وهابیت و گسترش وهابی‌گری.	۸۰٪
	میانگین کل نمره اکتسابی در حوزه مربوطه	۷۳٪

تحلیل یافته‌ها

در این قسمت با توجه به میانگین نمره اکتسابی در هر حوزه به ارایه فرضیه‌های تحقیق خواهیم پرداخت. روش تأیید یا رد فرضیه بدین صورت خواهد بود که پس از تحلیل داده‌های آماری از طریق آزمون T استیودنت با استفاده از نرم افزار SPSS و احتمال خطای ۵ درصد و ارزش آزمونی (testvalue) مساوی با ۳۵ درصد و با فرض ۳۵ درصد $H_0 <$ فرضیه رد و با فرض ۳۵ درصد $H_1 \geq$ فرضیه تأیید خواهد شد.

آزمون فرضیه در حوزه نظامی

آیا حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان امنیت استان سیستان و بلوچستان را در حوزه نظامی با چالش مواجه می‌نماید؟

جدول شماره ۵: نمونه آماری حوزه نظامی

حوزه نظامی	n	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد
	۳۰	۶۷.۷۵	۳۵.۲۸۹	۲.۰۳۷

جدول شماره ۶: آزمون t نمونه آماری (حوزه نظامی)

حوزه نظامی	مقدار آزمون = ۳۵					
	آزمون	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	مقادیر فاصله اطمینان (برآورد فاصله ای) با معیار ۹۵٪	
					حد پایین	حد بالا
	۱۶.۰۷۴	۲۹۰	.۰۰۰	۳۲.۷۵۰	۲۸.۷۴	۳۶.۷۶

H_0 : به نظر می‌رسد اقدام‌هایی چون آموزش و جذب جاسوس، عملیات انتحاری، افزایش قاچاق سلاح، راه اندازی جنگ فرقه‌ای و اقدام‌هایی از این دست از سوی القاعده نمی‌تواند امنیت نظامی استان سیستان و بلوچستان را با چالش مواجه نماید.

H_1 : به نظر می‌رسد اقدام‌هایی چون آموزش و جذب جاسوس، عملیات انتحاری، افزایش قاچاق سلاح، راه اندازی جنگ فرقه‌ای و اقدام‌هایی از این دست از سوی القاعده می‌تواند امنیت نظامی استان سیستان و بلوچستان را با چالش مواجه نماید.

مقدار آزمون برابر ۱۶.۰۷۴ با سطح معنا داری ۰.۰۰۰ می باشد. چون میزان سطح معناداری از میزان خطای ۰.۰۰۵ کمتر می باشد. فرض یک که به بررسی وجود رابطه معنادار بین حضور القاعده و تأثیر آن بر حوزه نظامی استان سیستان و بلوچستان می پردازد با ۰.۹۵ اطمینان تأیید می شود.

همچنین با استناد به (شکل جدول شماره یک)، درصد نمره اکتسابی گویه‌های ۲، ۴، ۸ در پرسش‌نامه حوزه نظامی از میانگین ۳۵ درصد کمتر و بدین ترتیب میزان تأثیر آن در امنیت نظامی نیز رد خواهد شد.

آزمون فرضیه در حوزه اقتصادی

✓ آیا حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان امنیت استان سیستان و بلوچستان را در حوزه اقتصادی با چالش مواجه می نماید.

جدول شماره ۷: نمونه آماری حوزه اقتصادی

حوزه اقتصادی	n	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد
	۳۰	۷۲.۸۳	۲۶.۹۶۱	۱.۵۵۷

جدول شماره ۸: آزمون t نمونه آماری (حوزه اقتصادی)

حوزه اقتصادی	مقدار آزمون = ۳۵					
	آزمون	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	مقادیر فاصله اطمینان (برآورد فاصله ای) با معیار ۹۵٪	
					حد بالا	حد پایین
	۲۴.۳۰۵	۲۹۹	.۰۰۰.	۳۷.۸۳۳	۳۴.۷۷	۴۰.۹۰

H0: به نظر می رسد شبکه القاعده با سازماندهی مهاجرت‌های غیر قانونی، قاچاق کالاهای ممنوعه، ایجاد ناامنی در مراکز اقتصادی، توریستی و باج‌گیری از تجار و بازرگانان نمی تواند امنیت اقتصادی استان سیستان و بلوچستان را با چالش مواجه نماید.

H1: به نظر می رسد شبکه القاعده با سازماندهی مهاجرت‌های غیر قانونی، قاچاق کالاهای ممنوعه، ایجاد ناامنی در مراکز اقتصادی و توریستی و باج‌گیری از تجار و

حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان و تأثیر آن بر امنیت استان سیستان و بلوچستان

بازرگانان درصدد است، امنیت اقتصادی استان سیستان و بلوچستان را با چالش مواجه نماید.

مقدار آزمون برابر ۲۴.۳۰۵ با سطح معناداری ۰.۰۰۰ می‌باشد. چون میزان سطح معناداری از میزان خطای ۰.۰۰۵ کمتر می‌باشد؛ فرض یک که به بررسی وجود رابطه معنادار بین حضور القاعده و تأثیر آن بر حوزه اقتصادی استان سیستان و بلوچستان می‌پردازد با ۰.۹۵ اطمینان تأیید می‌شود.

از بین گویه‌های پرسش‌نامه اقتصادی با استناد به (جدول شماره دو)، درصد نمره اکتسابی گزینه ۸ از میانگین ۳۵ درصد مفروض، کمتر و تأثیر آن بر امنیت اقتصادی رد می‌شود.

آزمون فرضیه در حوزه فرهنگی اجتماعی

آیا حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان، امنیت استان سیستان و بلوچستان را

در حوزه فرهنگی اجتماعی با چالش مواجه می‌نماید؟

جدول شماره ۹: نمونه آماری حوزه فرهنگی اجتماعی

حوزه فرهنگی اجتماعی	n	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد
	۳۰	۸۱.۰۸	۲۶.۹۴۱	۱.۵۵۵

جدول شماره ۱۰: آزمون t نمونه آماری (حوزه فرهنگی اجتماعی)

حوزه فرهنگی اجتماعی	مقدار آزمون = ۳۵					
	آزمون	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	مقادیر فاصله اطمینان (برآورد فاصله ای) با معیار ۹۵٪	
					حد پایین	حد بالا
	۲۴.۶۲۷	۲۹۹	.۰۰۰.	۴۶.۰۸۳	۴۳.۰۲	۴۹.۱۴

H0: به نظر می‌رسد افزایش روز افزون مدارس سلفی پروری (جماعت تبلیغ)، گسترش گروه‌های وهابی مسلک و تبدیل فرآیند ملیت‌گرایی قومی به مذهبی معلول حضور

شبکه القاعده در مرزهای ایران و پاکستان نمی‌باشد و این امر نمی‌تواند امنیت استان سیستان و بلوچستان را در حوزه فرهنگی اجتماعی با چالش مواجه نماید. HI: به نظر می‌رسد افزایش روز افزون مدارس سلفی پروری (جماعت تبلیغ)، گسترش گروه‌های وهابی مسلک و تبدیل فرآیند ملیت‌گرایی قومی به مذهبی معلول حضور شبکه القاعده در مرزهای ایران و پاکستان می‌باشد و می‌تواند امنیت استان سیستان و بلوچستان را در حوزه فرهنگی اجتماعی با چالش مواجه نماید. مقدار آزمون برابر ۲۹.۶۲۷ با سطح معناداری ۰.۰۰۰ می‌باشد. چون میزان سطح معناداری از میزان خطای ۰.۰۰۵ کمتر می‌باشد؛ فرض یک که به بررسی وجود رابطه معنادار بین دو متغیر حضور القاعده و تأثیر آن بر حوزه فرهنگی و اجتماعی استان سیستان و بلوچستان می‌پردازد با ۰.۹۵ اطمینان تأیید می‌شود. از بین گویه‌های پرسش‌نامه فرهنگی اجتماعی با استناد به (جدول شماره سه) درصد نمره اکتسابی گزینه ۹ از میانگین ۳۵ درصد مفروض، کمتر و تأثیر آن بر امنیت فرهنگی اجتماعی رد می‌شود.

آزمون فرضیه در حوزه سیاسی

آیا حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان امنیت استان سیستان و بلوچستان را در حوزه سیاسی با چالش مواجه می‌نماید؟
جدول شماره ۱۱: نمونه آماری حوزه سیاسی

حوزه سیاسی	n	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد
	۳۰	۷۳.۵۸	۲۶.۷۳۹	۱.۵۴۴

جدول شماره ۱۲: آزمون t نمونه آماری (حوزه سیاسی)

حوزه سیاسی	مقدار آزمون = ۳۵					
	آزمون	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	مقادیر فاصله اطمینان (برآورد فاصله ای) با معیار ۹۵٪	
					حد بالا	حد پایین
	۲۴.۹۹۳	۲۹۹	.۰۰۰.	۳۸.۵۸۳	۳۵.۵۵	۴۱.۶۲

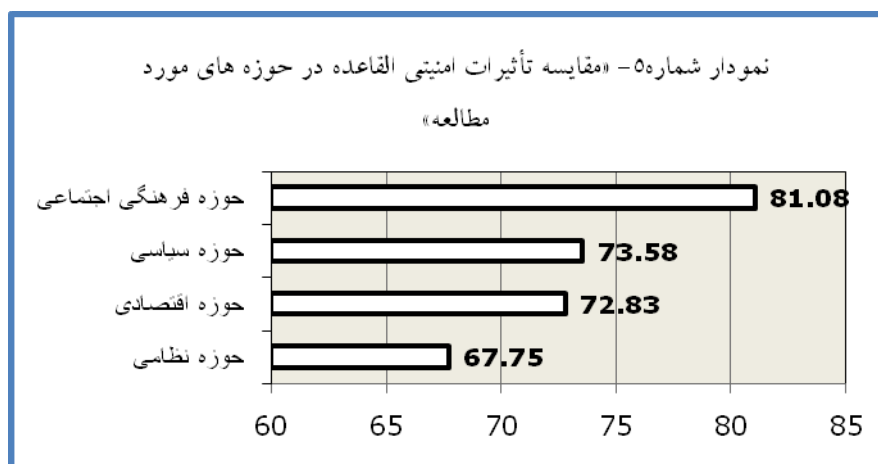
حضور القاعده در مرزهای ایران و پاکستان و تأثیر آن بر امنیت استان سیستان و بلوچستان

H0: طرح پروژه «بلوچستان آزاد»، ترور شخصیت‌های مذهبی و سیاسی استان، تحریک اقوام و رهبران بلوچ بر علیه حکومت مرکزی معلول حضور شبکه‌های القاعده در مرز-های ایران و پاکستان بوده و این امر نمی‌تواند امنیت سیاسی استان را با چالش مواجه نماید.

H1: طرح پروژه «بلوچستان آزاد»، ترور شخصیت‌های مذهبی و سیاسی استان، تحریک اقوام و رهبران بلوچ بر علیه حکومت مرکزی معلول حضور شبکه‌های القاعده در مرز-های ایران و پاکستان بوده و می‌تواند امنیت سیاسی استان را با چالش مواجه می‌نماید. مقدار آزمون برابر ۲۴.۹۹۳ سطح معناداری ۰.۰۰۰۰ می‌باشد. چون میزان سطح معناداری از میزان خطای ۰.۰۰۵ کمتر می‌باشد، فرض یک که به بررسی وجود رابطه معنادار حضور القاعده و تأثیر آن حوزه سیاسی استان سیستان و بلوچستان می‌پردازد با ۰.۹۵ اطمینان تأیید می‌شود.

به استناد نتایج آزمون و با توجه به نمودار مقایسه‌ای (نمودار شماره ۵) القاعده بیشترین تأثیر را در حوزه فرهنگی با ۸۱.۰۸ درصد نمره اکتسابی و کمترین تأثیر را در حوزه نظامی با ۶۷.۷۵ درصد نمره اکتسابی می‌تواند داشته باشد.

نمودار شماره (۵)

نتیجه‌گیری

مقوله امنیت در مرزهای جنوب شرق ایران در سایه حضور گروه‌های جهادی و سلفی و شبکه‌های وابسته به القاعده همواره به عنوان یکی از دغدغه‌های نظام جمهوری اسلامی و مسئولان محلی می‌باشد. عمده تأثیرات این شبکه در استان سیستان و بلوچستان که در طی تحقیق مورد بررسی قرار گرفت و با توجه به خروجی پژوهش، شبکه القاعده با اقدام‌های زیر در استان سیستان و بلوچستان به دنبال تأثیرگذاری بر امنیت استان در ۴ حوزه نظامی، اقتصادی، فرهنگی اجتماعی و سیاسی می‌باشد، با این مقدمه که بیشترین ضریب تأثیرگذاری در حوزه فرهنگی اجتماعی و کمترین ضریب تأثیرگذاری در حوزه نظامی خواهد بود که لزوم توجه بیش از پیش مسئولان فرهنگی استان را در راستای آینده‌ها و پدافندهای نرم افزایشی طلب می‌نماید.

حوزه نظامی

- ❖ خیزش‌های جدایی خواهانه و مسلحانه قومی در سایه حضور سازمان‌های مسلحانه فرقه‌ای و عملیات انتحاری در مرزهای استان؛
- ❖ ایجاد خوف و وحشت در استان با اقدام‌هایی مانند راهبندان و ناامنی در جاده‌ها، شیعه کشی و تهدید شیعیان؛
- ❖ تلاش در راستای ایجاد منازعه پایدار و ناامنی و راه اندازی جنگ فرقه‌ای در خاک ایران و مرزهای ایران و پاکستان؛
- ❖ یارگیری، آموزش و جذب جاسوس از بین طلبه‌های سنی- وهابی استان؛
- ❖ افزایش قاچاق سلاح به عنوان یکی از منابع درآمدی شبکه‌های وابسته به القاعده؛
- ❖ گروگانگیری نیروهای مرزبانی و حملات انتحاری به ستون کشی‌های ناجا و نیروهای نظامی و تشکیک در اذهان عمومی نسبت به توان نیروهای نظامی؛
- ❖ آموزش و جذب داوطلبان انتحار کننده از بین طلبه‌های سنی- وهابی استان.

حوزه اقتصادی

- ❖ آسیب به خطوط انتقال برق و آب و خرابکاری در خطوط انتقال انرژی از ایران به هند و پاکستان؛
- ❖ ایجاد نا امنی در مراکز اقتصادی استان (شیلات و..)
- ❖ گروگان گیری و باج گیری از تجار و بازرگانان و فعالان اقتصادی؛
- ❖ نا امنی در مسیرهای ترانزیتی کالا؛
- ❖ افزایش قاچاق کالاهای ممنوعه و مواد مخدر به عنوان یکی از منابع درآمدی شبکه های وابسته به القاعده؛
- ❖ سرقت مسلحانه از بانکها؛
- ❖ ایجاد نا امنی در مناطق توریست پذیر استان و مناطقی مانند چابهار و ارایه تصویری نا امن از منطقه؛
- ❖ سازماندهی مهاجرت های غیرقانونی و دامن زدن به معضل بیکاری در استان؛
- ❖ پولشویی و ورود و خروج غیر قانونی ارز و جذب سرمایه در جهت تولید غیر مولد.

حوزه فرهنگی اجتماعی

- ❖ ایجاد و گسترش سازمان های وهابی مسلک و NGO های همسو با تفکرات وهابیت در استان؛
- ❖ افزایش روز افزون مدارس مذهبی سلفی پروری؛
- ❖ تحریکات و منازعات فرقه ای از خاک پاکستان؛
- ❖ افزایش طرح مطالبات قومی، مذهبی و ملی گرایی بلوچ در استان؛
- ❖ تبدیل فرآیند ملیت گرایی قومی به مذهبی؛
- ❖ بر هم زدن ترکیب جمعیتی استان از شیعه به سنی به منظور توسعه منطقه نفوذ و ایجاد مامن برای القاعده؛
- ❖ قابلیت ارتباط با سنی های تند رو در مناطق سنی نشین و مناطق مرزی ایران از طریق استان سیستان و بلوچستان؛
- ❖ حضور اتباع بیگانه در استان و عواقب ناشی از آن؛

❖ ترویج اعتیاد در بین عامه مردم استان در راستای منافع القاعده.

حوزه سیاسی

❖ ایجاد بهانه و فرصت برای مداخلات غرب در تحولات جمهوری اسلامی ایران
(بهره برداری معکوس از القاعده)؛

❖ چالش‌های قومی شیعه و سنی و اجرای پروژه مشترک امریکایی-القاعده‌ای
«بلوچستان آزاد»؛

❖ نفوذ و ترویج وهابیت در ساختار سیاسی استان؛

❖ تهییج و فعال سازی شکاف با حکومت مرکزی و اقوام شیعه؛

❖ ترور شخصیت‌های مذهبی و سیاسی به جهت تضعیف سیستم سیاسی استان؛

❖ ایجاد بستر برای جولان و خرابکاری سازمان‌ها و گروه‌های معاند نظام
جمهوری اسلامی ایران؛

❖ افزایش حمایت غرب و قدرت‌های خارجی از تمایلات واگرایانه در درون
بلوچ‌های ایران؛

❖ واگرایی اهل سنت از دولت مرکزی و همگرایی به آن سوی مرز؛

❖ یارگیری نهادهای جاسوسی مخالف نظام از پیروان فرقه ضاله وهابیت؛

❖ افزایش پتانسیل شکل‌گیری گروهک‌های تروریستی ضد شیعی نزدیک به فرقه
وهابیت و گسترش وهابی‌گری.

کتابنامه:

منابع فارسی

- ۱- ابراهیم زاده، عیسی (۱۳۸۹)، امنیت و توسعه در مرزهای جنوب خاوری ایران و برنامه ریزی راهبردی برای آن. اطلاعات سیاسی - اقتصادی، شماره سال بیست و چهارم، شماره های نهم و دهم، خرداد و تیر.
- ۲- اخباری، محمد و عبدی، عطاء الله (۱۳۸۶)، بررسی پیامدهای انتقال آب رودخانه مرزی به حوزه های داخلی مورد: رودخانه زاب کوچک. "مجموعه مقالات همایش مرز: چالش ها و فرصت ها، انتشارات ادیبان.
- ۳- استانداری سیستان و بلوچستان، (۱۳۹۰)، معاونت برنامه ریزی. سالنامه آماری. سالانه، زاهدان: استانداری.
- ۴- امانیان، حسین (۱۳۸۲)، چالش های امنیتی جمهوری اسلامی ایران از پیروزی انقلاب تا حال (داخلی - خارجی) مجله اندیشه انقلاب اسلامی، شماره ۶ ص ۲۱۰ الی ۲۳۲.
- ۵- بایبوردی، اسماعیل (۱۳۸۸)، توسعه سیاسی و امنیت ملی (مطالعه موردی جمهوری اسلامی ایران) تهران: فرادید.
- ۶- جمالی، جواد (۱۳۹۰)، افراط گرایی در پاکستان، تهران: اندیشه سازان نور.
- ۷- خلیلی، محسن و دیگران (۱۳۹۰)، بایستگی های ژئواکونومیک توسعه منطقه جنوب شرق ایران، فصلنامه روابط خارجی (پژوهشکده تحقیقات راهبردی) شماره ۴.
- ۸- دهشیری، محمدرضا (۱۳۸۸)، بازتاب مفهومی و نظری انقلاب اسلامی ایران در روابط بین الملل. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- ۹- ره پیک، سیامک (۱۳۸۷)، نظریه امنیت جمهوری اسلامی ایران. تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی.
- ۱۰- عبدالله خانی، علی (۱۳۸۸)، کتاب امنیت بین الملل (۴) ویژه القاعده. تهران: ابرار معاصر.
- ۱۱- عسگرخانی، ابو محمد (۱۳۸۳)، رژیم های بین المللی، تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات بین المللی ابرار معاصر.
- ۱۲- عطوان، عبدالباری (۱۳۹۱)، سازمان سری القاعده. با ترجمه فرزاد شهیدی. تهران: اندیشه سازان نور.
- ۱۳- قلی زاده، غلامرضا (۱۳۸۸)، خانه ناامنی کجاست، همشهری دیپلماتیک، شماره ۴۳.

- ۱۴- کالبد شکافی تهدید، تهران: دانشکده و پژوهشکده فرماندهی و ستاد علوم دفاعی - مرکز مطالعات دفاعی و امنیت ملی دانشگاه امام حسین (ع).
- ۱۵- کاویانی، مراد (۱۳۹۰)، کارکرد ژئوپلیتیک بلوچستان در مناسبات ایران و پاکستان. مناسبات راهبردی ایران و پاکستان تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- ۱۶- مجتهد زاده، پیروز (۱۳۸۵)، دیپلماسی عمومی تهران، انتشارات امیرکبیر.
- ۱۷- مجموعه نویسندگان (۱۳۷۹)، تاریخچه و هویت، تهران: مطالعات اندیشه سازان نور.
- ۱۸- محمودیان و برزگر (۱۳۹۰)، کیهان، بنیادهای فکری القاعده. تهران: دانشگاه امام صادق (ع).
- ۱۹- نسبت بنیاد گرایی وزیر ساخت های فکری انقلاب اسلامی در بنیاد گرایی و سلفیه تهران : دانشگاه امام صادق ۱۳۹۰.
- ۲۰- وصالی مزین، یوسف (۱۳۸۶)، عرب‌های افغان. با ترجمه مؤسسه مطالعات اندیشه سازان نور. تهران: اندیشه سازان نور.
- ۲۱- دلاورپور اقدم، مصطفی (۱۳۸۸)، القاعده و امنیت ایران ص ۲۵ پگاه حوزه. ۹ خرداد .
- ۲۲- سعیدی، روح الامین (۱۳۹۰)، نگاهی به قیام های مردمی خاورمیانه از منظر تئوری پرخاشگری ناشی از محرومیت.

منابع خارجی و وب‌گاه‌ها

- 1- <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=9004250448>
2- [http://www.hawzah.org/fa/MagArt.html?MagazineArticleID=](http://www.hawzah.org/fa/MagArt.html?MagazineArticleID=83879&81139)
3- [ParentID=83879&81139](http://www.hawzah.org/fa/MagArt.html?MagazineArticleID=83879&81139)